

BILTEN

Četvrti izveštaj o stanju Energetske unije

Šefčovič: Energetska unija je realnost

Kanjete: Uspostavljen najnapredniji
energetski okvir u svetu

EUObserver: Neosnovane
samohvale

Evropska energetska unija

Sumrak ili svitanje

Evropska komisija želi veću kontrolu
u oblasti oporezivanja energije

EU podeljena oko Deklaracije o održivoj i
pametnoj gasnoj infrastrukturi

OMV Petrom: Energetskoj sirotinji zaštita kroz
subvencije, a ne cene

Pozicije Brisela prema ruskim gasovodnim projektima

Evropska Direktiva o gasu obesmišljava Severni tok 2?

SADRŽAJ

Šta stoji na putu ostvarenja evropskih energetske ciljeva?	OVDE
Uredba o upravljanju energetskom unijom ključni uspeh.....	OVDE
Ugroženi ciljevi za 2030.	OVDE
Četvrti izveštaj o stanju Energetske unije	OVDE
Šta je energetska unija?.....	OVDE
Koja su glavna dostignuća Energetske unije?.....	OVDE
Šta Energetska unija znači za građane?.....	OVDE
Šta Energetska unija znači za gradove i regione Evrope?	OVDE
Kako energetska unija osigurava pravednu i pravednu energetsku tranziciju za sve?.....	OVDE
Šta čini novi sistem upravljanja Energetskom unijom?	OVDE
Zašto nam je potrebna strategija za baterije u Evropi?	OVDE
Šta Komisija predlaže u svojoj Komunikaciji prema novom zakonodavnom okviru do 2025.	OVDE
Zašto je potrebno menjati proces donošenja odluka za oporezivanje energije?	OVDE
Šefčović: Energetska unija je realnost	OVDE
Kanjete: Uspostavljen najnapredniji energetski okvir u svetu	OVDE
EUObserver: Neosnovane samohvale	OVDE
Evropska komisija želi veću kontrolu u oblasti oporezivanja energije	OVDE
EU podeljena oko Deklaracije o održivoj i pametnoj gasnoj infrastrukturi	OVDE
Komisija počela istragu o britanskom tržištu mehanizama kapaciteta	OVDE
Emisije azot oksida i dalje previsoke u 15 EU zemalja	OVDE
OMV Petrom: Energetskoj sirotinji zaštita kroz subvencije, a ne cene	OVDE
EU odobrila 5 mlrd evra vrednu poljsku šemu kogeneracije	OVDE
Grčki energetski regulator tužen zbog promene mišljenja o Evroazijskom interkonektoru	OVDE
Pozicije Brisela prema ruskim gasovodnim projektima	OVDE
Evropska Direktiva o gasu obesmišljava Severni tok 2?	OVDE
Severni tok 2 podneo i predlog treće opcije kroz vode Danske	OVDE
ACER o spornom projektu mađarsko-austrijskog gasovoda	OVDE
Mađarska u septembru pokreće ugovaranje kapaciteta za Turski tok 2	OVDE
Ambasadori i EU: BiH nije ispunila obaveze Energetske zajednice	OVDE
OilPrice.com: Auto privreda gradi savez sa grobarom naftne industrije	OVDE

Šta stoji na putu ostvarenja evropskih energetske ciljeva?

BRISEL - Zvaničnici EU zadovoljni su načinom na koji se unutrašnje energetske tržište bloka formiralo u proteklih pet godina, ali su u referisanju na poslednjoj godišnjoj reviziji u utorak 9. aprila, priznali da se do ostvarenja ciljeva energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije još uvek treba raditi.

Posle stotina sati pregovora i skoro pet godina kasnije, Energetska unija je "dovršena" prema šefu EU za klimu Miguelu Arijasu Kanjeteu, koji je rekao za **EURACTIV** da je izgrađen u svetu "najambiciozniji i najnapredniji klimatski i energetske okvir".

U četvrtom izveštaju o stanju Energetske unije se ukazuje na napredak postignut u povezivanju dalekovodima i gasovodima prethodno izolovanih područja, ali je slika manje ružičasta u drugim oblastima, posebno u napretku EU u postizanju ciljeva za 2020. godinu.

Blok će verovatno dostići ukupan cilj udela obnovljive energije od 20% do kraja decenije, ali se u izveštaju priznaje da bi zbog zaostajanja u pojedinim državama članicama napredak mogao stagnirati do 2030. godine, kada će meta biti podignuta na 32%.

U 2017. godini potrošnja energije je nastavila da raste, nakon postepenog pada beleženog od 2014, pa kada je reč o napretku u pogledu energetske efikasnosti, postoji rizik da EU propusti svoj cilj od 20% za 2020. Trenutno iznosi nešto više od 17%.

Uredba o upravljanju energetske unijom ključni uspeh

Jedan visoki zvaničnik EU rekao je za **EURACTIV** da, iako su ciljevi važni, stvarno funkcionisanje tržišta energije, koje je regulisano Uredbom o upravljanju, predstavlja istinsku priču o uspehu u razvoju energetske unije.

Prema novom zakonu, države članice su obavezne da predaju nacrt energetske i klimatske planove Komisiji, kako bi „vlada“ EU mogla da proveri da li pojedine članice, na primer, ostvaruju dovoljno smanjenje emisija.

Arijas Kanjete je rekao za **EURACTIV** da su mnoge države članice u svoje planove uključile glavne brojeve i ciljeve bez detaljnog opisa mera i političkih instrumenata neophodnih za postizanje njihovih ciljeva".

Komesar je dodao da će Komisija, radi pripreme preporuka, "tražiti više jasnoće i informacija od mnogih država članica".

Ugroženi ciljevi za 2030.

To je utisak koji dele nekoliko energetske udruženja i interesnih grupa, koje su zaključile da obećanja država članica ne uspevaju da zbroje ono što je potrebno 2030. godine. "Sadašnji doprinosi zajedno nisu dovoljni za dostizanje cilja energetske efikasnosti od 32,5%. Ako se to ne ostvari, to će biti glavni teret na putu za energetske tranziciju", rekao je Stefan Scheuer, generalni sekretar Koalicije za uštedu energije.

Kada je Reč o obnovljivoj energiji, industrijska grupa WindEurope je rekla da "mere politike u nacrtima planova jednostavno nisu dovoljne. Postoji previše praznina u ključnim oblastima, uključujući i to kako zemlje planiraju da dobiju obnovljivu električnu energiju u industriji, grejanju i transportu.

The Energy Union: from vision to reality

„Ponosan što ovde danas stojim pred vama i mogu da vam prezentiram ovaj izveštaj sa jednom jednostavnom rečenicom: Energetska unija je realnost“, rekao je 9. aprila na press konferenciji u Briselu potpredsednik Evropske komisije, Maroš Šefčovič.

Četvrti izveštaj o stanju Energetske unije

- Izvod iz prikaza sa portala Evropske komisije -

Šta obuhvata paket?

Izveštaj sadrži pregled napretka postignutog u izgradnji energetske unije i naglašava pitanja u kojima je potrebna dodatna pažnja.

On objedinjuje niz izveštaja i inicijativa Komisije koje se odnose na energetske uniju na integrisan način.

Izveštaj prate dva aneksa koji pokazuju napredak postignut u obnovljivoj energiji i energetskej efikasnosti.

Paralelno s tim, Komisija je predstavila dva dokumenta posvećena budućnosti, jedan o [Strateškom planu za baterije](#) za Evropu i o novom institucionalnom okviru za našu energetske i klimatske politiku do 2025. godine.

1. Šta je energetska unija?

Kada je Junkerova komisija stupila na dužnost 2014. godine, otporna energetska unija sa prognoziranom klimatskom politikom identifikovana je kao jedan od deset prioriteta nove Komisije. Komisija je 25. februara 2015. godine usvojila "[Okvirnu strategiju za otpornu energetske uniju s naprednom klimatskom politikom](#)", takođe poznatu kao Strategija energetske unije.

Cilj Energetske unije je da svim potrošačima u EU osigura sigurnu, održivu, konkurentnu i pristupačnu energiju. Energetska unija ima pet dimenzija: (i) sigurnost snabdevanja, solidarnost i poverenje (ii) potpuno integrisano energetske tržište (iii) energetske efikasnost (iv) dekarbonizaciju ekonomije i (v) istraživanje, inovacije i konkurentnost.

2. Koja su glavna dostignuća Energetske unije?

Danas je snabdevanje energijom u Evropi sigurnije, održivije i pristupačnije svima nego pre samo nekoliko godina.

Energetska unija je izgradila pravno obavezujući okvir za energetske tranzicije koja osigurava postepenu dekarbonizaciju EU ekonomije u skladu sa našim međunarodnim obavezama iz Pariskog sporazuma.

Omogućava EU da poveća svoj nivo ambicije za 2030. u velikom broju energetskih sektora i pružila solidnu osnovu za rad ka modernoj i prosperitetnoj klimatski neutralnoj ekonomiji do 2050. godine.

Energetska unija danas raspolaže potpuno ažuriranim regulatornim okvirom koji osigurava potrebnu sigurnost za visoko kvalitetne, inovativne investicije i pruža svim građanima siguran, održiv, konkurentan i pristupačan izvor energije.

Osim toga, stvoren je niz ciljanih inicijativa koje garantuju da će svi regioni i građani imati koristi od energetske tranzicije.

3. Šta Energetska unija znači za građane?

Energetska unija odgovara na jedan od ključnih problema građana EU. Prema poslednjem istraživanju Eurobarometra, 9 od 10 Evropljana smatra da su klimatske promene ozbiljan problem i vide ga kao treći najveći problem našeg vremena nakon siromaštva i ekonomije.

Danas u Evropskoj uniji postoji više od 4 miliona zelenih radnih mesta. Ove cifre će se dodatno povećati, sa investicijama u domaću obnovljivu energiju kao zamenu za uvezana fosilna goriva.

Energetska unija takođe doprinosi rešavanju energetske siromaštva, koje još uvek pogađa gotovo 50 miliona ljudi u svim državama članicama. Još uvek postoji veliki neiskorišćeni potencijal u energetskej efikasnosti.

Energetska unija će pomoći potrošačima da uštede novac i da se aktivno uključe u energetske sistem pružajući im ulogu proizvođača kao i potrošača električne energije. Novo zakonodavstvo takođe će smanjiti direktne troškove za potrošače tako što će na primer ograničiti naknade kod promene snabdevača.

4. Šta Energetska unija znači za gradove i regione Evrope?

70% Evropljana živi u gradovima, gde će se najveći deo emisija smanjiti. Lokalnim zajednicama Komisija pomaže kroz inicijative kao što je [Evropski sporazum gradonačelnika za klimu i energiju](#), koji okuplja više od 8.800 gradova EU sa više od 230 miliona Evropljana.. Ovi gradovi, koji predstavljaju skoro trećinu obaveza EU za smanjenje emisija za 2020. godinu, već su smanjili svoje emisije za 23% u odnosu na njihovu inventarnu godinu.

5. Kako energetska unija osigurava pravednu i pravednu energetskej tranziciju za sve?

Podupire regije uglja u Evropi, osiguravajući im da mogu modernizovati svoje ekonomije u skladu s tranzicijom ka održivijoj ekonomiji. Osim toga, osamnaest pilot regija u osam država članica imaju koristi od prilagođene podrške za identifikaciju konkretnih načina za pokretanje i vođenje tranzicije, uz postojeće fondove EU, finansijske alate i programe.

Komisija takođe nudi podršku za podsticanje inovacija u okviru pilot akcije za regije u industrijskej tranziciji. Do sada, 12 probnih regiona rade u partnerstvu sa stručnjacima Komisije, posebno onih koji su doživeli značajan gubitak zaposlenosti u uglju, čeliku ili drugim energetskej intenzivnim industrijama.

Komisija je pokrenula inicijativu o čistim ostrvima ciljem da ubrza tranziciju čiste energije u preko 1.000 naseljenih ostrva u Evropi.

6. Šta čini novi sistem upravljanja Energetskom unijom?

Nova regulativa zahteva od država članica da razviju integrisane nacionalne planove za energiju i klimu koji će uključivati njihove nacionalne doprinose zajedničkim ciljevima EU i potrebne politike i mere za to će, pored ostalog, uštedeti administrativne troškove pojednostavljenjem većine trenutnih zahteva za izveštavanje o energiji i klimi i pružiti regulatornu sigurnost energetskim subjektima i investitorima.

Komisija trenutno procenjuje ove nacрте planova u cilju izdavanja potencijalnih preporuka do 30. juna 2019. Od država članica se očekuje da dostave svoje konačne planove do 31. decembra 2019. godine.

7. Zašto nam je potrebna strategija za baterije u Evropi?

Očekuje se da će potražnja za baterijama u narednim godinama vrlo brzo da raste. Prema nekim izvorima, evropski tržišni potencijal bi mogao dostići vrednost do 250 milijardi evra godišnje od 2025.

Međutim, danas je evropski udeo u globalnoj proizvodnji baterijskih ćelija samo 3 procenta i, bez dalje podrške, predviđa se da će se povećati za između sedam i 25 procenata do 2028, dok Azija beleži rast od 85 odsto.

Procenjuje se da će u Evropi morati da bude izgrađeno 20-30 gigantskih fabrika za proizvodnju baterijskih ćelija, zbog čega je Komisija identifikovala ovaj segment kao strateški lanac vrednosti.

Evropski savez za baterije stoga ima ulogu katalizatora za stvaranje lanca vrednosti baterije u Evropi. Oko 260 industrijskih i inovacijskih aktera pridružilo se ovoj mreži.

8. Šta Komisija predlaže u svojoj Komunikaciji prema novom zakonodavnom okviru za našu energetsku i klimatsku politiku do 2025. godine

Postoje područja koja imaju potencijal za daljnje poboljšanje. Prelazak na redovni zakonodavni postupak u pitanjima oporezivanja životne sredine i energije olakšao bi usklađivanje poreskog režima sa ciljevima EU u oblasti energetike i klime. Potpunije uključivanje Evropskog parlamenta i nacionalnih parlamenata u donošenje politika u okviru ugovora o Euratomu povećalo bi transparentnost i demokratski legitimitet odluka o nuklearnoj energiji.

9. Zašto je potrebno menjati proces donošenja odluka za oporezivanje energije?

Komisija je u januaru 2019. godine već iznela svoje ideje u pravcu prelaska na donošenje odluka o kvalifikovanoj većini u oblasti oporezivanja. Institucionalni okvir EU oko ovih pitanja nije prikladan, jer zahteva jednoglasan sporazum između 28 država članica. Primer je neuspeh država članica da se slože oko predloga Komisije za 2011. da se ažurira Direktiva EU o oporezivanju energije. To bi, pored ostalog, uklonilo paradoksalnu situaciju u kojoj su najopasnija goriva ponekad najmanje oporezovana u Evropi.

Komisija je stoga 9. aprila predložila da se pitanja u oblasti oporezivanja energije mogu izneti u okviru tzv. *Premošćujuće*, ili *Klauzule pasarela*, član 192 (2) - koji predviđa donošenje odluka kvalifikovanoom većinom (QMV - Qualified Majority Voting). Predlog zahteva saglasnost svih država članica.

Šefčovič: Ostvarena sistemska promena

BRISEL - "Energetska unija je Evropa u najboljem izdanju: zajednički rešavamo velike probleme energetske sigurnosti i energetske tranzicije koje ne možemo rešiti unutar nacionalnih granica.

Zahtevnu energetska tranziciju pretvorili smo u ekonomsku priliku za sve Evropljane. Za to je bila nužna istinska transformacija naše energetske i klimatske politike: ne tek kozmetički zahvati, nego sistemska promena. Nijedna država članica to nije mogla učiniti sama.

U našem izveštaju prikazano je kako se sve mere energetske unije kombinuju ne bi li naša politika bila prikladna za budućnost. Zahvaljujući našem okviru ulaganja su danas preusmerena u rešenja i tehnologije okrenute budućnosti. Počeli smo da sprovodimo mere za industriju kao što je proizvodnja baterija u Evropi, istovremeno osiguravajući da u procesu tranzicije nijedan Evropljanin ne ostane zapostavljen.

Sada je na svakoj državi članici da sledi naš primer i brzo sprovede nacionalne mere u području energetike, klime, mobilnosti i u svim drugim povezanim područjima, tako da do sredine stoleća Evropa postane predvodnik u klimatskoj neutralnosti", izjavio je potpredsednik Evropske komisije zadužen za energetska unija Maroš Šefčovič.

Kanjete: Uspostavljen najnapredniji energetska okvir u svetu

BRISEL - "Evropa je uspostavila najambiciozniji i najnapredniji klimatski i energetska okvir na svetu. Postigli smo dogovor o celokupnom zakonodavstvu kako bismo ispunili ciljeve za 2030., uz više ciljeve u pogledu obnovljivih izvora energije i energetska efikasnosti.

Energetska unija je više od pravila i politika: pokrenuli smo rekordne nivoe ulaganja u čistu energiju u Evropi, posredovali smo u sklapanju Pariskog sporazuma i podstakli njegovo brzo stupanje na snagu, dodatno smo integrisali evropsko energetska tržište i utvrdili dugoročnu viziju klimatski neutralne Evrope do 2050. Pred nama je međutim još dug put. Moramo nastaviti s uvođenjem obnovljive energije u celoj Evropi i pojačati napore kako bismo uštedeli više energije. Izuzetno je važno da započnemo s postupkom transformacije što pre.

U našoj klimatski neutralnoj strategiji do 2050. opisali smo kako se to može učiniti i solidno analizirali zašto i kako Evropa može postići klimatska neutralnost; zašto se taj model može ponoviti u drugim zemljama sveta; kako se klimatska neutralnost, ekonomsko blagostanje i socijalna pravednost mogu i moraju dopunjavati", istaknuo je komesar za klimatska i energetska politiku Miguel Arias Cañete.

Evropska komisija želi veću kontrolu u oblasti oporezivanja energije

BRISEL – *Forbes* komentariše da se Evropska komisija usudila u utorak da „pregazi crvenu liniju“ i predloži prenošenje na izvršnu vlast EU jednog od ovlašćenja koja spadaju u striktno nacionalna – a to je veća kontrola u oblasti oporezivanja energije – preciznije energenata i električne energije.

Ova oblast je inače regulisana Direktivom 2003/96/EZ ([link na hrvatski prevod](#)).

U sklopu godišnjeg pregleda dosijea „Energetska unija“ - Komisija je predložila ukidanje obavezne jednoglasne odluke svih 28 zemalja u EU kod izmene pravila o oporezivanju energije. Prema tom predlogu, odluke u toj oblasti bi se donosile kvalifikovanom većinom, što svakoj zemlji daje glasačku moć na osnovu njenog stanovništva. Ovo je sistem koji se koristi za većinu zakonodavstva EU izvan područja crvene linije, gde osim energije i poreske politike spadaju diplomatija, odbrana, obrazovanje i zdravstvo.

Govoreći na konferenciji za novinare, EU komesar za energetiku Miguel Arias Cañete nazvao je obavezu jednoglasnosti u pomenutoj oblasti "apsolutno zastarelom", prenosi u utorak Forbes.

„U poslednjim godinama postalo je veoma hitno uskladiti ciljeve energetske unije sa poreskim okvirom“, rekao je on. „Na primer, princip da zagađivač plaća ne postoji u svetu oporezivanja energije. Dajemo pet milijardi evra subvencija godišnje za fosilna goriva. I ne postoji sistem oporezivanja koji podstiče obnovljive izvore“.

Komisija je nekoliko puta pokušala da promeni Direktivu EU o oporezivanju energenata i električne energije, ali svaki put je to blokirano vetom zemalja koje se oslanjaju na fosilna goriva, kao što je Poljska. "Ne možemo imati najambiciozniji okvir za razvoj energetske unije, au isto vreme imati paleolitski sistem oporezivanja energije. To je neverovatno!", rekao je Arijas. On je, doduše, napomenuo da će o ovome odluku doneti naredna Komisija koja bude izabrana posle majskih parlamentarnih izbora i dodao da bi se ta promena mogla napraviti bez izmene ugovora EU, koristeći nove klauzule "passarelle" uvedene Lisabonskim ugovorom 2009. godine.

EUObserver: Neosnovane samohvale

BRISSEL – Komentarišući izjave dva ključna aktera Evropske komisije zadužena za formiranje energetske unije, kao i energetske i klimatske politike, Maroša Šefčoviča i Migela Arijasa Kanjetea, da je ovaj projekat postao realnost, **EUObserver** konstatuje da „to jednostavno nije tačno, što pokazuju objektivne činjenice“.

„Energetska unija je – piše briselski dnevnik – od početka bila loše definisana. Bila je to fraza koju je pet godina skovao tadašnji poljski premijer, a sadašnji predsednik Saveta Evrope, Donald Tusk, da podupre na svoju ideju koordinacije zemalja EU u oslobađanju od ruske zavisnosti i kupovine prirodnog gasa iz drugih izvora u inostranstvu.

Kasnije 2014. godine, Žan Klod Junker je postao predsednik Evropske komisije, a Energetsku uniju je učinio jednim od deset političkih prioriteta.

Koncept je dalje razvijen u strateškom dokumentu, koji kaže da Energetska unija leži na pet "međusobno jačajući i blisko povezanih dimenzija": "energetska

sigurnost, solidarnost i poverenje; Potpuno integrisano evropsko energetske tržište; Energetska efikasnost; Dekarbonizacija privrede i Istraživanje, inovacije i konkurencija.

EUObserver piše da je već tada, 2015. godine, jedan zvaničnik Komisija rekao, zahtevajući da ne bude imenovan, da se nikada u budućnosti neće moći reći da je Energetska unija kompletirana, a što su u utorak 9. aprila objavili Šefčovič i Kanjete.

„To nije isto što i uvođenje Šengena, ili evra. Ovde je reč o procesu“, rekao je taj zvaničnik.

Portal podseća na 23 ključna indikatora koja je Komisija uvela krajem 2015. godine kako bi pratila proces formiranja Energetske unije, poput veleprodajnih cena gasa, intenziteta emisija gasova staklene bašte u industriji i potrošnje primarne energije.

Međutim, u trećem izveštaju o Stanju Energetske unije, objavljenom u novembru 2017, nedostajali su ključni indikatori, a isto se desilo i u utorak 9. aprila ove godine kada je komisija objavila svoj poslednji. Četvrti izveštaj, piše EUObserver.

Novinar ovog medija je na press konferenciji istoga dana stoga postavio pitanje na osnovu čega Komisija tvrdi da je Energetska unija realnost, ako ne objavljuje više te indikatore?

„Ako uporedite odakle smo krenuli 2015. ... danas možemo sigurno da konstatujemo da smo u svim tim osnovama dosta postigli. U nekim slučajevima, nazvao bih to probojem,“ odgovorio je Šefčovič. Njegov kolega Kanjete je dodao da to potvrđuju mnogobrojni podaci iz oblasti obnovljivih izvora i energetske efikasnosti.

EUObserver, međutim, primećuje da izveštaji pokazuju da je gro napretka u ostvarenju EU ciljeva za 2020. o dostizanju udela OIE od 20% ostvareno do 2014, pre nego što je Junkerova komisija počela projekat Energetske unije.

U drugom dokumentu se, opet, navodi da „ušteta u potrošnji energije poslednjih godina nije dovoljno ostvarena da kompenzuje efekte rasta privredne aktivnosti“. I konstatuje da je EU „u opasnosti da ne ispuni cilj dostizanja energetske efikasnosti za 2020.“ Izostavljajući neke od ključnih indikatora, Komisija ne olakšava građanima da uporede ostvarene rezultate, konstatuje EUObserver i navodi: „Hajde da pogledamo neke od tih indikatora“:

Energetska zavisnost

Prema najnovijim podacima **Eurostata** za 2016, EU energetska zavisnost iznosila je 53,6%, što je neznatno bolje od 53,9% iz 2015, ali gore nego u 2014, 2013. i 2012. godini kada je EU bila nešto manje zavisna od uvoza energije nego što je sada.

Od 28 EU zemalja, njih 16 je 2016. bilo zavisnije od uvozne energije nego u 2014, uključujući tu Nemačku, Francusku, Holandiju i Poljsku.

Prema najnovijem izveštaju Komisije, račun EU za uvoz prirodnog gasa od 23 milijarde dolara je za 33 odsto veći nego godinu dana ranije.

Elektroenergetske interkonekcije

Lideri EU složili su se 2002. godine da bi do 2020. sve zemlje članice morale najmanje 10 posto električne energije transportovati preko granica.

Prema najnovijim podacima Evropske mreže operatora prenosnog sistema za električnu energiju (ENTSO-E), 17 zemalja EU je premašilo cilj od 10% u 2017. godini – ali su neke u međuvremenu ponovo pale ispod njega.

"Do 2020. očekuje se da četiri zemlje propuste ovaj cilj: Kipar, Španija, Velika Britanija i Poljska", navodi se u izveštaju ENTSO-E.

Koncentracija tržišta

U strateškom dokumentu Energetske unije 2015 navodi se da je evropski energetska sistem "nedovoljno uspešan" prvenstveno u pogledu "koncentracije tržišta i slabe konkurencije".

Neke od prvobitnih indikatora za određivanje koncentracije na tržištu izračunali su državni službenici komisije - što nije dozvolilo da se ta provera nezavisno ponovi.

Drugi način sagledavanja koncentracije tržišta električne energije je posmatranje podataka Eurostata o najvećim proizvođačima na tržištu električne energije jedne zemlje.

U devet zemalja EU (Belgija, Hrvatska, Finska, Njemačka, Grčka, Letonija, Portugal, Slovenija, Španjolska) najveći proizvođač električne energije povećao je svoj tržišni udeo između 2014. i 2016. Na Kipru i Malti ostao je sa 100-procentnom kontrolom.

Cene energije

Cene električne energije se mogu značajno razlikovati, ali opšti trend je da je struja postala skuplja u poslednje tri godine, prema najnovijem kvartalnom izveštaju EU o evropskim tržištima električne energije.

"Veleprodajne cene širom Evrope su ostale na rastućoj putanji tokom trećeg kvartala 2018. godine. Na nekim tržištima rast cena se čak ubrzao u odnosu na prvu polovinu godine", navodi se u izveštaju.

Prosečna mesečna veleprodajna cena u EU porasla je s 42€/MWh u januaru 2018. na 63€/MWh devet meseci kasnije.

Cene gasa za domaćinstva u proseku su se smanjile u poslednjih nekoliko godina u EU, iako su u nekoliko zemalja one 2018. bile više nego u 2014. godini.

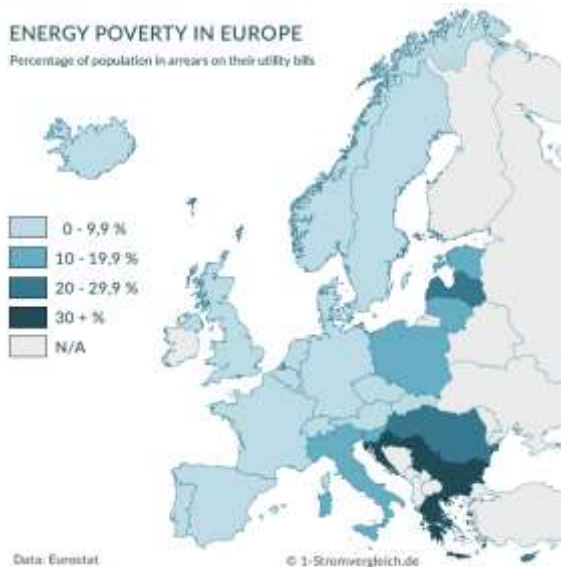
Energetsko siromaštvo

U strateškom dokumentu Energetske unije takođe je najavljeno da na nacionalnom i lokalnom nivou treba preduzeti "mere za zaštitu ranjivih potrošača".

Iako EU nikada nije definisala koncept energetske siromaštva, ipak je pristala da pokuša da se uhvati u koštac sa tim problemom.

Prema istraživanju EU, u 2012. godini oko 54 miliona evropskih građana (10,8% stanovništva) „nije bilo u stanju da održi svoj dom adekvatno toplim“.

Pre godinu dana, komisija EU je pokrenula web stranicu čiji je cilj praćenje energetske siromaštva u EU. Sajt je pokazao da je u većini zemalja EU do 2016. godine došlo do smanjenja učešća stanovništva koje nije u mogućnosti da održava toplotu u svom domu - iako podaci za 2016. godinu nedostaju za Irsku, Italiju, Luksemburg i Maltu.

Međutim, iako je ovo dobra vest, treba napomenuti da su mere energetske unije za rešavanje energetske siromaštva objavljene tek u novembru 2016. - tako da nisu mogle imati uticaja na smanjenje.

Pametna brojila

Države članice su se složile u direktivi EU o električnoj energiji, koja je prethodila energetske unije, da bi do 2020. godine trebalo da instaliraju pametna brojila u domovima 80 posto potrošača električne energije -

osim ako analiza troškova i koristi rezultira negativnim savetom.

Prema Agenciji EU za saradnju energetskih regulatora (ACER), do kraja 2017. godine je samo u devet zemalja EU pametna brojila dobilo više od 50% domaćinstava.

Izveštaj ACER-a je pokazao da je nekoliko zemalja EU čak nije odredilo ni zakonski rok za 80-postotno uvođenje.

Emisije gasova staklene bašte

Šta je sa delom projekta Energetske unije koji se odnosi na klimatske promene?

Dok se Komisija ponosno hvali da je EU pokazala da možete imati ekonomski rast i istovremeno smanjiti nivo emisije gasova staklene bašte, postoje neke otrežnjavajuće vesti.

U 2016. godini emisije gasova efekta staklene bašte u EU bile su 22% niže nego 1990. godine. Međutim, taj pad je zaustavljen 2014. godine, a emisije EU su neznatno porasle u dve godine od kada je Juncker stupio na dužnost.

Šta je onda realno u odnosu na izveštaj Brisela?

Teško je posle svega i na osnovu činjenica reći da je Energetska unija sada "stvarnost" i "dovršena".

Međutim, slušanje komesara i blisko čitanje Četvrtog izveštaja o stanju energetske unije mogu objasniti zašto Komisija nastupa sa pomenutim konstatacijama.

Većina delova zakonodavstva EU koje je Komisija objavila u proteklih pet godina, do danas su usvojili Evropski parlament i nacionalne vlade.

To se, međutim, ne može smatrati podvigom jer skup novih pravila EU ne menja automatski stvarnost za građane i poslovne subjekte EU.

Sam Kanjete je u utorak rekao da je okvir Energetske unije dobar samo onoliko koliko je sprovedena njena implementacija, konstatuje **EUObserver**.

EU podeljena oko Deklaracije o održivoj i pametnoj gasnoj infrastrukturi

BRISEL - Evropska komisija i 11 država Evropske unije odbile su da potpišu deklaraciju o "održivoj i pametnoj gasnoj infrastrukturi" koju je predložilo rumunsko predsedništvo, „jer se u tekstu nije spominjao predloženi cilj EU da se do 2050. dođe do neto nulte emisije“, izjavili su za **Euractiv** dva diplomatska izvora. Deklaraciju, koja je dostupna na [ovoj adresi](#), potpisalo je ostalih 17 država članica EU, plus Norveška, Švajcarska i Lihtenštajn, na završetku dvodnevnog neformalnog sastanka ministara energetike EU u Bukureštu početkom aprila. Protiv su bili: Francuska, Nemačka, Holandija, Belgija, Luksemburg, Italija, Španija, Portugal, Švedska, Danska i Irska. Iako se u deklaraciji spominje „klimatska neutralnost“ među ciljevima EU, ona ne navodi eksplicitno 2050. kao rok za njegovo postizanje.

"Ne želimo da otvorimo vrata nižim ambicijama za 2050. godinu", rekao je diplomata u komentarima koji su odrazili podele na nedavnom samitu lidera EU.

Komisija počela istragu o britanskom tržištu mehanizama kapaciteta

BRISEL - Nakon odluke Generalnog suda Evropske unije u novembru prošle godine da se poništi tržište mehanizama kapaciteta u Velikoj Britaniji (Vidi: [BILTEN # 482](#)), Evropska komisija je započela detaljnu formalnu istragu o dizajnu tog tržišta.

Odluka Suda je, bez sumnje, neprijatna za Komisiju, osim ako ona uspe u nameri da potvrdi svoje uverenje - jasno artikulirano u preinačenoj Uredbi o unutrašnjem tržištu električne energije - da bi odgovarajuća reforma tržišta energije trebalo da spreči potrebu za tržištem kapaciteta.

Nažalost, nedavno objavljeno [mišljenje](#) Komisije ukazuje da će se propustiti ova prilika i prihvatiti slučaj Velike Britanije da je tržište kapaciteta neophodno da bi se obezbedilo snabdevanje energijom u budućnosti, komentariše 15. aprila **Euractiv**.

Emisije azot oksida i dalje previsoke u 15 EU zemalja

BRISEL - Ukupno 18 država članica nastavlja da se bori sa visokim nivoima emisije azot-oksida (NOx), a 15 zemalja treba da dodatno smanji emisije čestica.

Podaci su sadržani u drugom pregledu implementacije zaštite životne sredine Evropske komisije (EIR), dela njene inicijative formulisanja zajedničke politike zaštite životne sredine, pokrenute 2016.

Očekuje se da će puna implementacija zakonodavstva EU o zaštiti životne sredine uštedeti ekonomiji Unije oko 55 milijardi evra svake godine u zdravstvenim troškovima i direktnim ekološkim izdacima.

OMV Petrom: Energetskoj sirotinji zaštita kroz subvencije, a ne cene

BUKUREŠT - Ranjivi potrošači energije u Rumuniji trebali bi biti zaštićeni putem namenske subvencione šeme, a ne kroz cene, izjavio je Alexandru Maximescu, direktor za javne i regulatorne poslove najveće tamošnje naftno-gasne kompanije OMV Petrom, na konferenciji o porezima i zakonu u organizaciji poslovnjaka **Business Review**..

„Liberalizacija cene gasa morala je biti praćena merama za zaštitu ugroženih potrošača. Najbolje rešenje je da oni dobiju posebnu šemu podrške, a ne da budu zaštićeni kroz cenu“, rekao je Maximescu.

Menadžer OMV-ove rumunske kompanije je objasnio da proizvođači energije u Rumuniji plaćaju dodatni porez i da se taj novac može iskoristiti za podršku ugroženim potrošačima.

EU odobrila 5 mlrd evra vrednu poljsku šemu kogeneracije

BRISEL - EU regulatori konkurencije su odobrili poljsku šemu kogeneracije vrednu 5 milijardi evra sa smanjenjem doplata za velike korisnike energije.

Istovremeno, pokrenula je istragu o smanjenju nadoknade za energetske intenzivne korisnike kako bi se finansirali mehanizmi kapaciteta u toj zemlji, piše **Reuters**.

Evropska komisija je saopštila da je projekat kogeneracije energije, koji će trajati do 2028. godine, u skladu sa ekološkim i klimatskim ciljevima bloka.

U okviru ove šeme, efikasne instalacije za kombinovanu proizvodnju toplotne i električne energije će dobiti premiju iznad tržišne cene za maksimalni period od 15 godina.

Procesor državne pomoći EU izjavio je da je predloženo smanjenje naplate za energetske intenzivne korisnike u skladu sa pravilima EU. Ova naknada služi za finansiranje šeme podrške za zajedničku proizvodnju.

Međutim, Komisija je navela da je zabrinjava planirano smanjenje doplate za mehanizme kapaciteta za energetske intenzivne korisnike, jer bi to moglo dovesti do neefikasne veće potrošnje električne energije u periodima izvan vršnog opterećenja, kao i veće potrebe za dodatnim kapacitetima.

Grčki energetska regulator tužen zbog promene mišljenja o Evroazijskom interkonektoru

ATINA - Deoničarsko društvo Interkonektor EuroAsia, promoter projekta električnog kabla od 1.000 MW između Izraela, Kipra, Krita i Grčke, tužila je grčkog energetskog regulatora RAE zbog kršenja ugovora nakon što je regulator promenio mišljenje i odbacio podršku projektu, da bi ga dodelio kineskom operatoru transportnog sistema ADMIE.

Odluka da se deo podmorskog kabla od Krita do Atike preda ADMIE uznemirila je zvaničnike Evropske komisije, koja je svojevremeno ovaj podmorski dalekovod uvrstila u svoju prvu listu projekata od opšteg (evropskog) interesa.

U tužbi pred Apelacionim sudom u Atini se kaže da RAE, pozivajući se na navodna kašnjenja u realizaciji projekta, nije imao pravo da dodeli ugovor u iznosu od 1,1 milijardi evra trećoj strani bez da se najpre obrati Interkonektor EuroAsia.

Promoter projekta insistira na tome da puštanje u rad kabla ne kasni, a prvi deo projekta biće završen kao što je planirano u leto 2022, nakon čega do kraja 2023. Godine sledi realizacija kritsko-kiparske deonice.

List **Kathimerini** piše da se od Evropske Komisije očekuje da pokrene relevantnu proceduru „kršenja“ u Evropskom sudu pravde (ECJ) ako Grčka ne poštuje evropsku regulativu.

Pozicije Brisela prema ruskim gasovodnim projektima

LONDON - Ukrajina bi mogla biti integrisana u evropsko tržište gasa kroz barem jedan od četiri gasovoda visokog pritiska koji idu sa ukrajinske granice do austrijskog čvorišta Baumgarten preko Slovačke, rekao je za **ICIS** Klaus-Dieter Borchardt, zamenik generalnog direktora Generalnog direktorata za energiju Evropske komisije (foto dole).

Trenutno je 77% kapaciteta ta četiri gasovoda rezervisano od strane Gasproma, ali se koristi samo 60%, dodao je.

Kada ugovor o tranzitu gasa između Ukrajine i Gasproma istekne ove godine, a deo ruskog volumena bude preusmeren na Severni tok 2, jedan od ta četiri cevovoda može se koristiti za reverzibilno od Austrije do Ukrajine, dodaje Borchardt. On je, doduše, ne očekuje da će Severni tok 2 proraditi punim kapacitetom od 55 milijardi kubika iduće godine, ukazujući da je za cevovod potreban period prilagođavanja tržišta, koji može trajati do 2023. godine.

Očekuje se da će predstavnici Komisije, Ukrajine i Rusije u maju održati trilateralne razgovore kako bi razgovarali o budućnosti tranzita nakon 2020. godine. Borchardt kaže da će Komisija podržati stav da bi Ukrajina trebalo da godišnje preko svog tranzitnog sistema prebacuje u Evropu 90 milijardi kubnih metara godišnje gasa, dok Rusija bi se obavezala na tranzit u Ukrajinu 60 milijardi godišnje.

TurkStream

Borchardt je rekao da komisija radi sa Bugarskom na minimiziranju efekata drugog velikog ruskog projekta, Turski tok 2. On kaže da

je Komisija, kako bi se povećala konkurencija na bugarskom tržištu, radila sa bugarskim akterima na implementaciji programa za oslobađanje gasa. To znači da bi količine koje trenutno uvozi Bulgargaz mogle biti dodeljene na aukciji privatnim kompanijama za određeni vremenski period kao sredstvo za povećanje tržišne konkurencije i osiguravanje da Gasprom ne uveća dominantan položaj u toj zemlji. Borchardt je rekao da količine i vremenski okvir za program oslobađanja gasa tek treba da se definišu.

On je dodao da je Bugarska zainteresovana za razvoj balkanskog gasnog čvorišta, ali je napomenuo da to možda neće biti moguće ako se na tržište ne dovede više količina gasa, uključujući rusko porijeklo.

Trans-balkanski naftovod

Borchardt je takođe rekao da je komisija razgovarala sa Bugarskom i Rusijom o isporuci gasa preko Transbalkanskog gasovoda, koji je transportovao ruski gas preko Rumunije, Bugarske i dalje u Tursku, Grčku i severnu Makedoniju. Tranzit preko ove linije takođe je pokriven ugovorom Ukrajine sa Gaspromom, koji ističe krajem 2019. godine. Međutim, pojedine zemlje poput Bugarske imaju sopstvene ugovore o tranzitu s Gaspromom. Bugarska je transportovala gas preko Trans-Balkana u Grčku, a ugovor će tek isteći 2030. godine.

Ako bi Trans-balkanski naftovod bio preusmeren na Turski tok 2, Grčka možda neće imati pristup tom gasovodu. To znači da će Evropska komisija, Bugarska i Rusija morati pronaći rešenje za isporuku gasa Grčkoj. "Gasprom, stoga, ima interes da pregovara o protoku gasa kroz Transbalkanski gasovod", rekao je Borchardt.

Evropska Direktiva o gasu obesmišljava Severni tok 2?

BRISEL - Savet EU je 15. aprila odobrio izmene evropske Direktivu o gasu, što bi – kako piše **Moscow Times** - moglo da odloži puštanje u rad gasovoda Nord Stream 2 - i potencijalno ga ostaviti polupraznim.

Proširivanjem evropskih pravila na ne-EU gasovode – posebno one van teritorije EU - direktiva će prisiliti Gazprom da "razdvoji" ili preda gasovod na upravljanje kompaniji koja je nezavisna od ruskog državnog proizvođača gasa.

Potencijalno ozbiljnija pretnja je da polovina kapaciteta gasovoda mora biti rezervisana za treće kompanije. S obzirom na Gazpromov monopol nad izvozom gasa, to bi moglo ostaviti polovinu kapaciteta od 55 milijardi kubika godišnje neiskorišćenim, sve dok se u Rusiji ne pojavi neki drugi izvoznik gasa, i gotovo će sigurno će dovesti do kašnjenja projekta, piše list.

Nord Stream 2 bi trebalo da bude spreman za transport krajem ove godine, a izgradnja dobro napreduje, sa već izgrađenih 800 od 1.200 kilometara gasovoda. Odloženo lansiranje Nord Streama 2 moglo bi primorati Gazprom da razmotri nastavak tranzita kroz Ukrajinu od 65 do 70 milijardi kubnih metara godišnje, navodi se u izveštaju banke VTB Kapital (VTBC).. Transport od 65 milijardi m³ preko Ukrajine efektivno bi učinio Nord Stream 2 beskorisnim.

Severni tok 2 podneo i predlog treće opcije kroz vode Danske

ZUG (Švajcarska) - Konzorcijum Nord Stream AG saopštio je da je podneo zahtev za treću opciju rute za gasovod Severni tok 2 u danskim vodama, optužujući Kopenhagen da namerno pokušava da odgodi realizaciju ovog projekta.

Nord Stream 2 ima već dve ranije podnete aplikacije vlastima u Kopenhagenu za rutu kroz danske vode Baltičkog mora, od kojih je prvi zahtev podnet pre više od dve godine, ali je prošlog meseca od kompanije zatraženo da izađe i sa trećim predlogom.

Gasovod koji trasom od 765 milja ide od ruske, do nemačke obale Baltika, paralelno sa prvom cevi, odnosno Severnim tokom, na udaru je američke administracije i nekih evropskih zemalja koje smatraju da će on povećati zavisnost Starog kontinenta od ruskog gasa i da ujedno oduzima Ukrajini ulogu tranzitnog pravca sa snabdevanje Evrope tim energentom.

Projekat predvodi ruski Gazprom u partnerstvu sa nemačkim Uniperom i BASF-ovom podfirmom Wintershall, anglo-holandskim Royal Dutch Shell-om, austrijskim OMV-om i francuskim Engie.

ACER o spornom projektu austrijsko-mađarskog gasovoda

LJUBLJANA – Agencija za saradnju evropskih energetske regulatora (ACER) usvojila je odluku povodom spora između austrijskog i mađarskog regulatora o povećanju kapaciteta gasnog interkonektora HUAT između te dve zemlje, prema kojoj će Mađarska biti obavezna da ga realizuje samo ako je posao ekonomski opravdan, objavljuje u ponedjeljak **Romania-Insider.com**.

HUAT je, naime, nastavak gasovoda BRUA (Bugarska-Rumunija-Mađarska-Austrija) kojim bi, uz podršku Evropske unije, „neruski“ gas trebalo da se transportuje do ovih zemalja, sa konačnim odredištem u Austriji.

Mađarski operator gasovodnog sistema FGSZ je prošle godine saopštio da projekat nije ekonomski opravdan i predložio da se za dopremanje gasa iz gasovoda BRUA koristi ruta preko Slovačke.

Mađarski tržišni regulator je stoga podržao stav FGSZ i odbacio projekat HUAT o povećanju kapaciteta transporta gasa do Austrije, za razliku od austrijskog regulatora koji je poslu dao opravdanje i odobrenje.

Odluka je, stoga, prepuštena „regulatoru evropskih nacionalnih regulatora“, agenciji ACER. Agencija sa sedištem u Ljubljani nije pozvana da odluči o tehničkim i ekonomskim prednostima projekta HUAT, niti da li investicija treba da se realizuje, već da definiše parametre ekonomskog testa projekta, kako bi se on mogao ispitati na tržištu.

ACER je konstatovao da, u skladu sa pomenutim mrežnim pravilima, projekat HUAT treba realizovati ako ekonomski test ima pozitivan ishod na obe strane interkonekcije za barem jedan od dva ponuđena nivoa koje predlažu promoter projekta.

Mađarska u septembru pokreće ugovaranje kapaciteta za Turski tok 2

BUDIMPEŠTA - Mađarska će u septembru pokrenuti postupak za ugovaranje kapaciteta gasovoda Turski tok, izjavio je u utorak ministar spoljnih poslova i trgovine te zemlje Péter Szijjartó nakon sastanka Mađarsko-bugarskog zajedničkog ekonomskog komiteta u Budimpešti.

Ministar je rekao da će isporuka gasa sa juga postati još važnija ako se prekine transport ruskog gasa preko Ukrajine, prenosi **Budapest Business Journal**.

Bugarska i Srbija su već obavile postupak obavezujućeg zakupa kapaciteta za svoje segment gasovoda Turski tok 2, a Bugarska je i započela neophodne investicije, dok su na deonici kroz Srbiju počeli pripremni radovi, tako da je nedostajala reakcija Mađarske na ovaj projekat.

Rusija još nije formalno donela odluku o gradnji „evropske cevi“ Turskog toka, pa analitičari to stavljaju u kontekst sudbine za Moskvu mnogo značajnijeg projekta Severni tok 2, kao i pregovora sa Ukrajinom o nastavku tranzita gasa preko te zemlje.

Iz Rusije je najavljeno da bi u septembru mogao biti postignut dogovor o nastavku tranzita gasa preko Ukrajine, što bi Mađarskoj – koja se tim putem snabdeva ruskim gasom - relativizovalo značaj projekta Turski tok.

Ambasadori i EU: BiH nije ispunila obaveze Energetske zajednice

NEUM – Ambasadori SAD, Britanije i Nemačke, predstavnik Delegacije EU u BiH i Direktor Sekretarijata Energetske zajednice (EnZ), konstatovali su da BiH u nekim oblastima nije ispunila svoje obaveze kao potpisnica Ugovora o uspostavljanju EnZ.

U roku od tri meseca od ovog sastanka, održanog sredinom aprila u okviru Energetskog samita u Neumu, predstavnici državnog i entitetskih ministarstava će uz podršku međunarodne zajednice, tehničke asistencije USAID-a i Sekretarijata EnZ uskladiti svoje stavove i podržati usvajanje Državnog zakona o električnoj energiji i gasu, piše **Energetika.ba**.

Naglašeno je takođe da elektroprivrede u BiH moraju brzo da sprovedu potpuno razdvajanje delatnosti. Kada je reč o deregulaciji cena, rečeno je da će Republika Srpska usvojiti novi zakon o električnoj energiji kojim bi se rešilo to pitanje.

Naglašeno je, dalje, da entitetske vlade moraju uputiti u proceduru izmene i dopune entitetskih zakona o korišćenju obnovljivih izvora energije kako bi se omogućila implementacija reforme šema podsticaja za korišćenje OIE.

Strane su se složile da je potrebno što pre izmeniti entitetske zakone o energetske efikasnosti kako bi se omogućila implementacija kombinacije ESCO modela i obligacionih šema za energetske efikasnost i usvojili Akcioni planovi na entitetskim i državnom nivou.

Auto privreda gradi savez sa grobarom naftne industrije

LONDON - Neminovni i nezaustaviv prodor vozila na električni pogon (EVs) na globalno tržište definitivno će promeniti odnos proizvođača nafte i proizvođača automobile, što će prva osetiti Evropa kada kroz manje od dve godine stupe na snagu nova pravila o ograničenju emisija štetnih gasova iz novih vozila, piše u ponedeljak **OilPrice.com**.

Povod za ovu konstataciju naftnog portala je informacija koji je ovih dana objavio *Financial Times* da je Fiat Chrysler Automobiles (FCA) pristao da plati Tesli stotine miliona kako bi globalni lider u proizvodnji EVs-a pristao da poveže svoju flotu sa Chryslerovom. FCA bi tako "izbegao velike novčane kazne za kršenje strogih novih propisa EU o emisijama", koja ograničavaju nova vozila na ispuštanje najviše 95 grama CO2 po kilometru.

U 2018, FCA vozila su, naime, u proseku emitovala 123g/CO2 po pređenom kilometru. Prema FT-u, firma bi se suočila sa više od dve milijarde evra novčane kazne kada pravilo o emisiji CO2 u EU stupi na snagu.

Naftni rukovodioci mora da su užasnuti pred saznanjem da auto industrija pomaže u očuvanju kompanije koja ugrožava njihov život. To verovatno neće poremetiti san njihovim kolegama iz auto industrije, piše OilPrice.com i podseća da čelnici naftnih kompanija nikada nisu pokazivali brigu za budućnost automobilske industrije u periodu kada je barel vredeo preko sto dolara.

